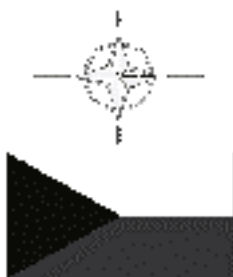

MEZINÁRODNÍ POSTAVENÍ A BEZPEČNOST ČR

názory české veřejnosti
na bezpečnost,
obranu státu a NATO

Gabal A.&C

Gabal, Analysis & Consulting
Na baště sv. Jiří 9, Praha 6
tel. (+420 2) 3332 0707, 3332 1185, fax 2431 6632
e-mail: gac@gac.ok.cz

Gabal
Analysis & Consulting

konzultační partner: Thomas Szayna, RAND

Gabal A.&C

financování projektu:

**The German Marshall Fund
of the United States**

Nezávislá americká nadace založená
pro podporu spolupráce,
výměnu praktických zkušeností
a prohloubení porozumění
mezi Američany a Evropany.

Gabal A.&C

HLAVNÍ PROBLÉM:

Sdílí česká společnost atlantické členství
a závazky svého státu ?

- Přípravy, rozhodnutí a vstup ČR do Nato
byly věcí politiků, ústavních orgánů a státu
- V celém procesu zůstala veřejnost v pasivní pozici
- Kosovská operace NATO
  - tvrdá zkouška nové bezpečnostní pozice ČR
  - rozpad konsensu
  - významná část české veřejnosti v opozici

Gabal A & C

NEZŮSTALI ČEŠI MIMO NATO

Gabal A & C

CÍLE PROJEKTU

- ⇒ Porozumět lépe sami sobě
- ⇒ Více informací spojencům v NATO a snížení jejich nejistoty o vnitřní situaci ČR
- ⇒ Zkušenost nového člena NATO

Gabal A & C

METODA

základem analýzy je sociologický výzkum

- ⇒ 1001 dotázaných ve věku 18 a více let
- ⇒ Plně reprezentativní náhodný výběr
- ⇒ Terénní výzkum listopad-prosinec 2000
- ⇒ Sběr dat Median, s.r.o.

Gabal A & C

HLAVNÍ TÉMATA

- ⇒ Bezpečnost České republiky
- ⇒ Armáda ČR po vstupu do NATO
- ⇒ ČR v NATO:
  - co pro nás znamená vstup
  - jak bychom se měli v NATO chovat
- ⇒ Jak jsme obstáli v kosovské operaci ?
- ⇒ Pomohli by nám spojenci v nouzi ?
- ⇒ Další rozšíření NATO

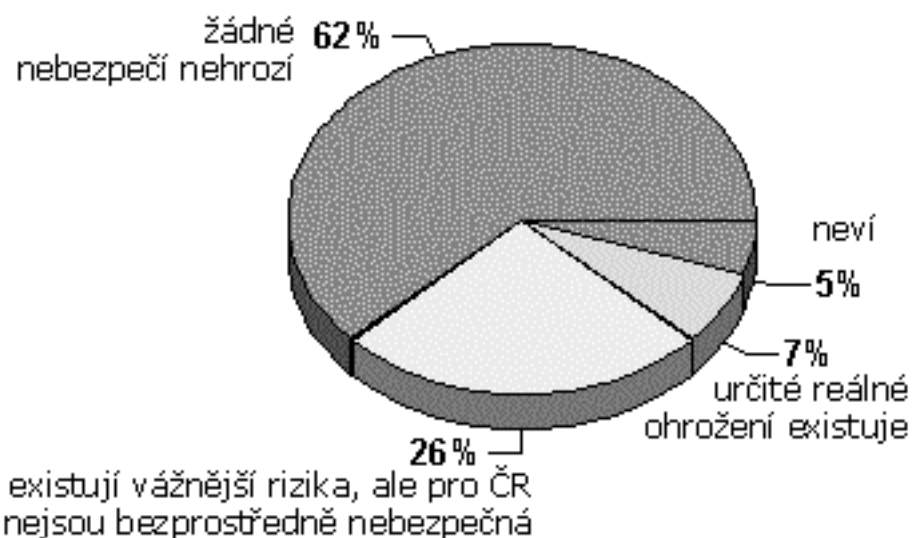
Gabal A & C

BEZPEČNOST ČR

- ⇒ Většina občanů se cítí v bezpečí (88%)
- ⇒ Od pádu komunismu pocit bezpečí stoupá
- ⇒ Vstup do NATO zvýšil pocit úplné bezpečnosti

Gabal A & C

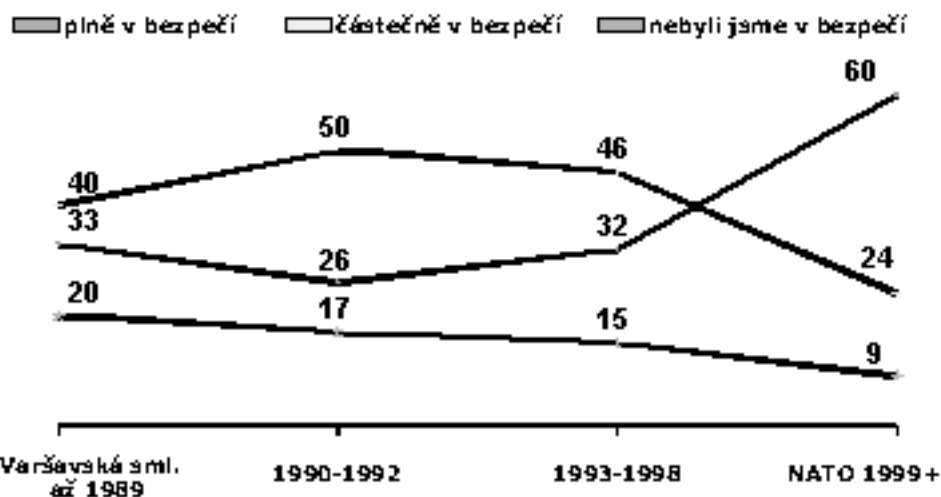
HROZÍ V SOUČASNOSTI VNĚJŠÍ VOJENSKÉ NEBEZPEČÍ PRO ČR ?

Gabal A & C

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ČR

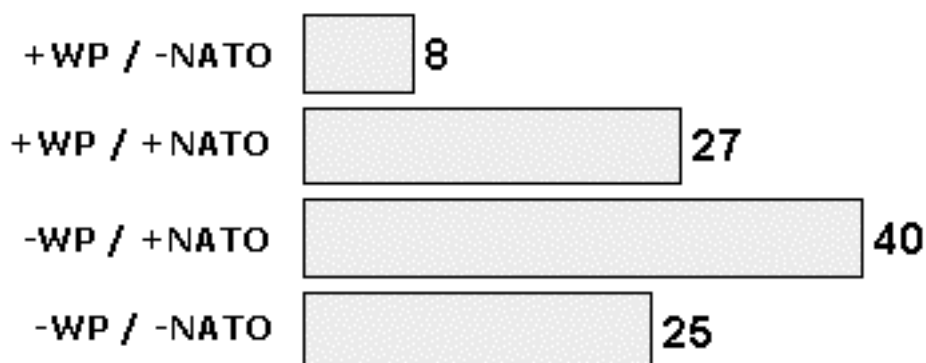
Údaje v %

Gabal A & C

POCIT BEZPEČNOSTI V RŮZNÝCH MODELECH ZAJIŠTĚNÍ

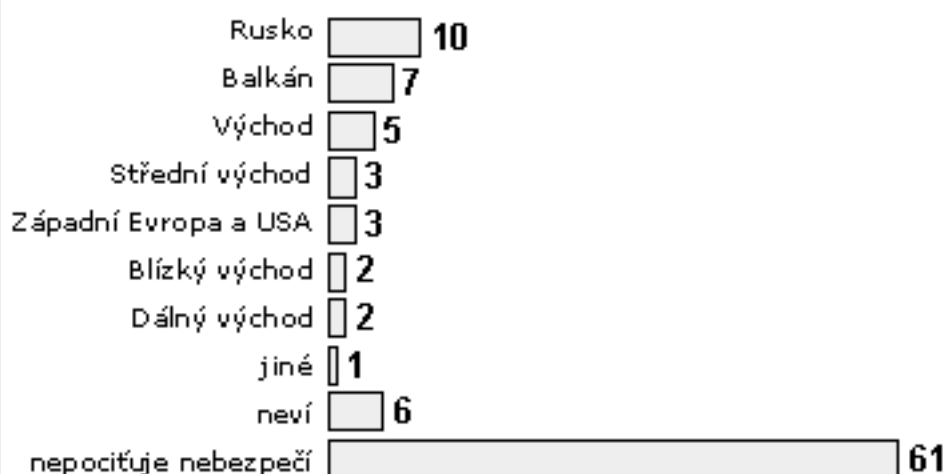
údaje v %

Gabal A & C

POCITOVANÉ ZDROJE MOŽNÉHO NEBEZPEČÍ

spontánní odpovědi, údaje v %

Gabal A & C

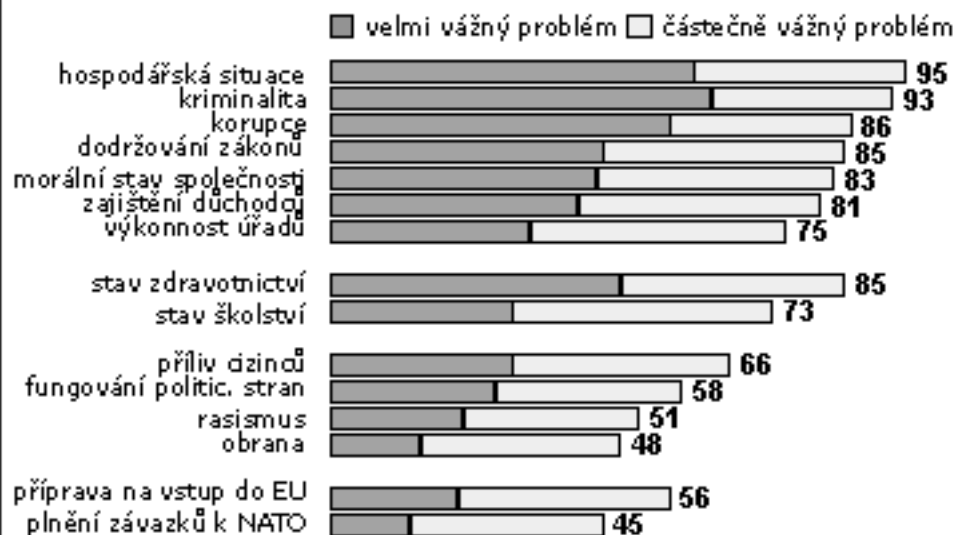
OBRANA A NATO NEJSOU PRIORITAMI

- ⇒ Prioritní je stav ekonomiky, nefungování státu a deficit řádu
- ⇒ Příliv cizinců je vnímán jako větší vnější ohrožení než Rusko
- ⇒ Závazky vůči NATO: geopolitické zařazení do euroatlantického prostoru (EU), nikoli obrana

Gabal A & C

NALÉHAVOST ŘEŠENÍ PROBLÉMU

údaje v %

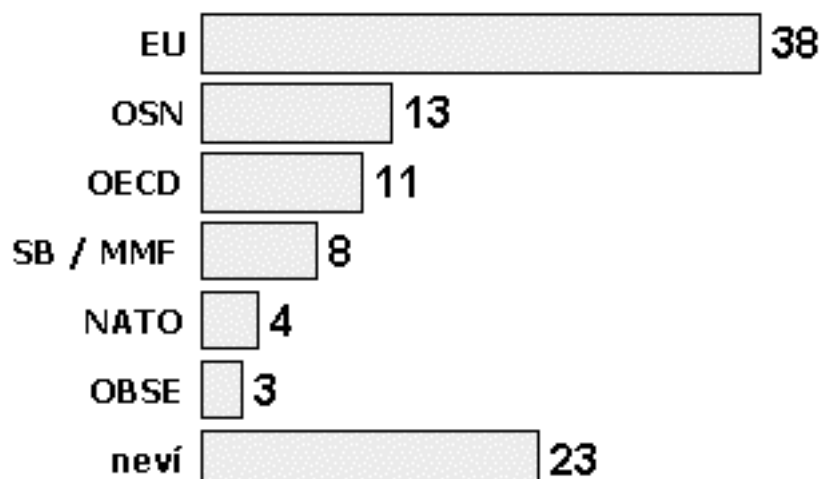

Gabal A & C

KDO MŮŽE POMOCI ŽÁDOUCÍMU VÝVOJI ČR ?

údaje v %

Gabal A & C

OBRANA V PŘÍPADĚ VOJENSKÉHO NAPADENÍ

- ⇒ Důvěra institucím
- ⇒ Historická zkušenost
- ⇒ Individuální vůle k obraně

Gabal A & C

INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ČR PŘI VOJENSKÉM NAPADENÍ

domácí obranná kapacita

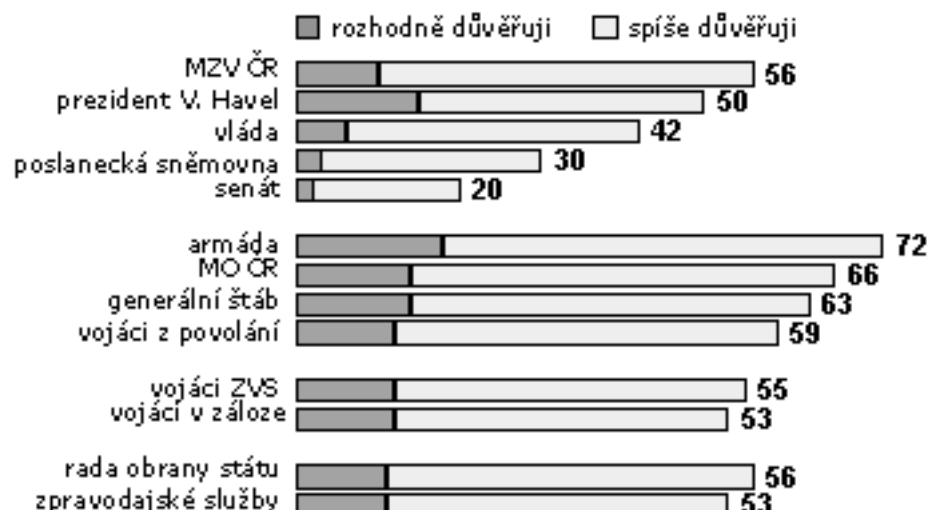
⇒ Důvěra institucím rozlišuje tři hlavní kategorie:

1. ústavní instituce
2. vedení armády
3. samotní vojáci

Gabal A.&C

DŮVĚRA INSTITUCÍM V PŘÍPADĚ VOJENSKÉHO NAPADENÍ

údaje v %

Gabal A.&C

HODNOCENÍ HISTORICKÝCH ZKUŠENOSTÍ

⇒ Historická zkušenost s obranou země:
dvě porážky a okupace

Německo (1938)

„obranu jsme měli alespoň zkusit“ (30:34:29)

Varšavská smlouva (1968)

„pokus o obranu byl zbytečný“ (24:27:42)

⇒ Jde o významnou historickou zkušenost:
„Je třeba si okupace připomínat“ (71%)

Gabal A & C

OCHOTA BRÁNIT SE V PŘÍPADĚ NAPADENÍ ZEMĚ

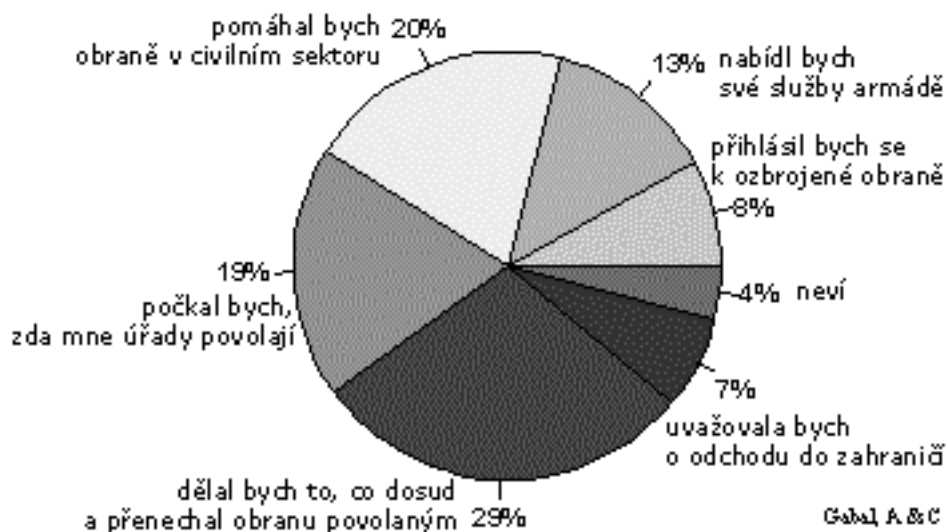
⇒ Česká populace by v převaze
spoléhala na armádu

⇒ Ochota bránit zemi osobně
se zbraní v ruce není zanedbatelná

Gabal A & C

JAK BYSTE SE ZACHOVAL V PŘÍPADĚ VOJENSKÉHO NAPADENÍ ČR ?

pouze muži

PŘEDPOKLADY VŮLE K OBRANĚ

- ⇒ Muži
- ⇒ Aktivní historické vědomí
- ⇒ Důvěra v krizové schopnosti vojenských a obranných institucí
- ⇒ Přesvědčení o správnosti směru vývoje země
- ⇒ Pocit bezpečí v rámci NATO

Gabal A & C

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Gabal A & C

HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU ARMÁDY ČR

- ⇒ Armáda má určité nedostatky, ale funguje přiměřeně omezeným podmínkám (66%)
- ⇒ Armáda nefunguje dobře, vedení nedostačuje profesionálním podmínkám (24%)
- ⇒ Armáda funguje dobře, vedou ji profesionálové (4%)

Gabal A & C

HLAVNÍ PROBLÉMY ARMÁDY

- ⇒ zastaralé vybavení (28%)
- ⇒ špatné hospodaření (23%)
- ⇒ zastaralá infrastruktura (16%)
- ⇒ důstojníci myslící postaru (13%)
- ⇒ špatný výcvik (11%)

Gabal A & C

DILEMA PO VSTUPU DO NATO:

Jakou armádu potřebujeme ?

- ⇒ Přednostně zaměřenou na obranu ČR (34%)
  - opírající se o brance povinné vojenské služby (33%)
  - nižší úrovně za menší náklady (34%)
- ⇒ Orientovanou na kolektivní obranu v rámci NATO (59%)
  - plně profesionalizovanou (62%)
  - vysoce kvalitní na standardu NATO, ale nákladnou (53%)

Gabal A & C

FINANCE PRO AČR

=

NATO

+

KOLEKTIVNÍ OBRANA

+

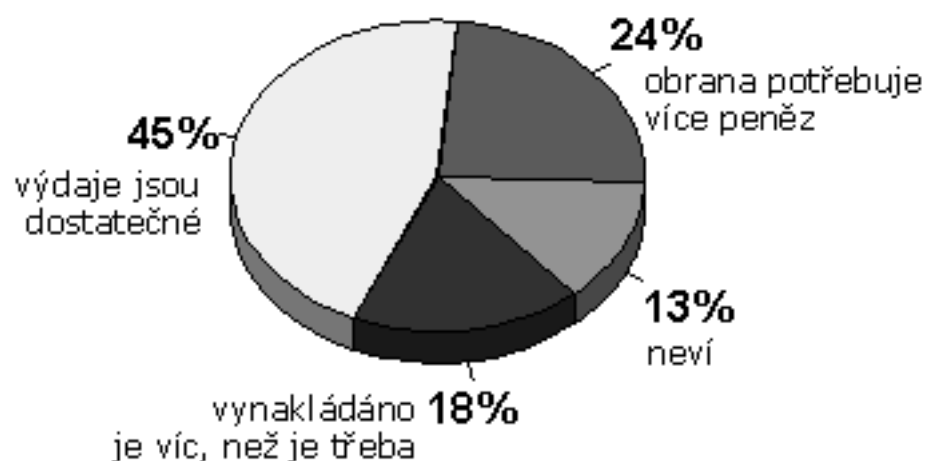
PROFESIONÁLNÍ VÝKONNOST

+

KVALITNÍ HOSPODAŘENÍ

Gabal A & C

JAKÝ JE VÁŠ NÁZOR NA VÝDAJE NA OBRANU ? (2000=44 MLD)

Gabal A & C

VSTUP DO NATO A CHOVÁNÍ V NATO

⇒ V české společnosti vzrostl konsensus o vstupu do NATO

- postupně vzrostl až na 70%
- nesouhlas klesl na 24%

⇒ Naším problémem není souhlas se vstupem do NATO,

⇒ naším problémem je identifikace s členstvím v NATO.

Gabal A & C

HVOŘÍTE-LI O NATO, POUŽÍVÁTE SLŮVKO „MY“ NEBO „ONI“ ?

Gabal A & C

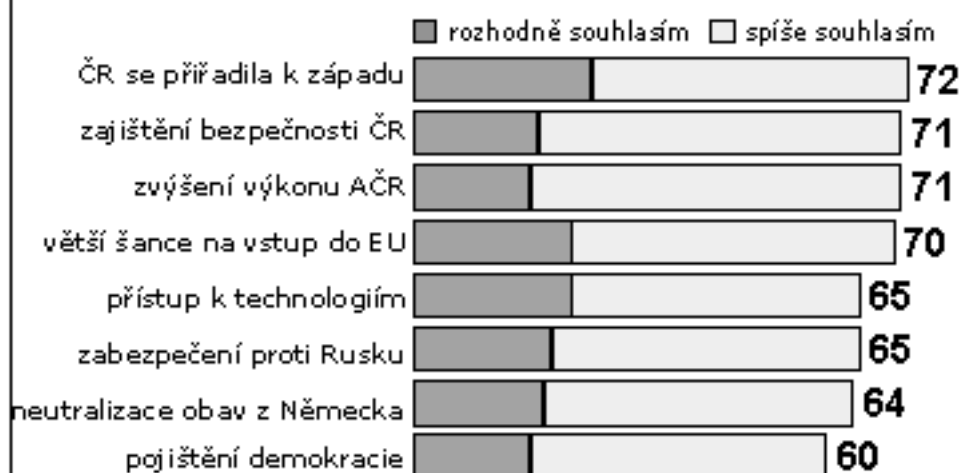

V ČESKÉ SPOLEČNOSTI PŘEVLÁDÁ KONSENSUS O PŘÍNOSU ČLENSTVÍ PRO ČR

Gabal A & C

POZITIVNÍ DŮSLEDKY ČLENSTVÍ V NATO

údaje v %

Gabal A & C

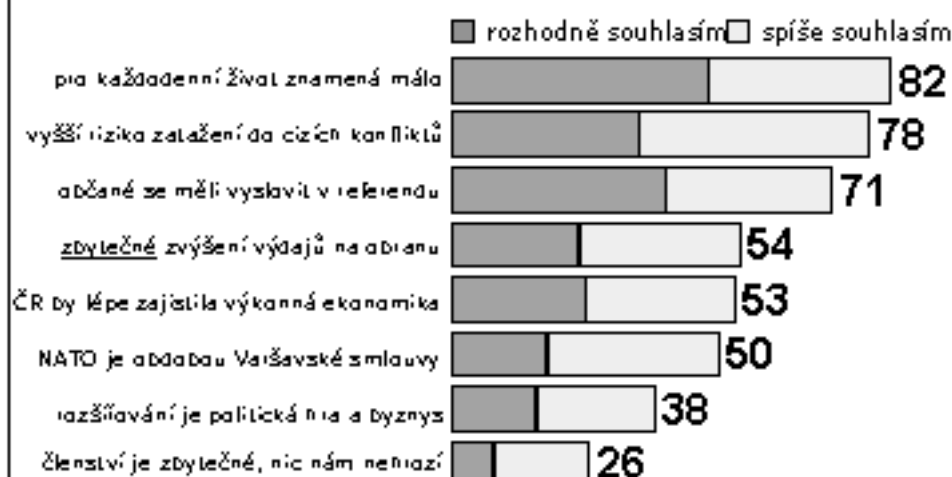
EXISTUJE TAKÉ KONSENSUS O PROBLEMATICKÝCH DŮSLEDČÍCH ČLENSTVÍ

Pocit nízké míry individuálního vlivu
na rozhodování vážných bezpečnostních otázek
(deficit demokracie v bezpečnostní oblasti)

Gabal A & C

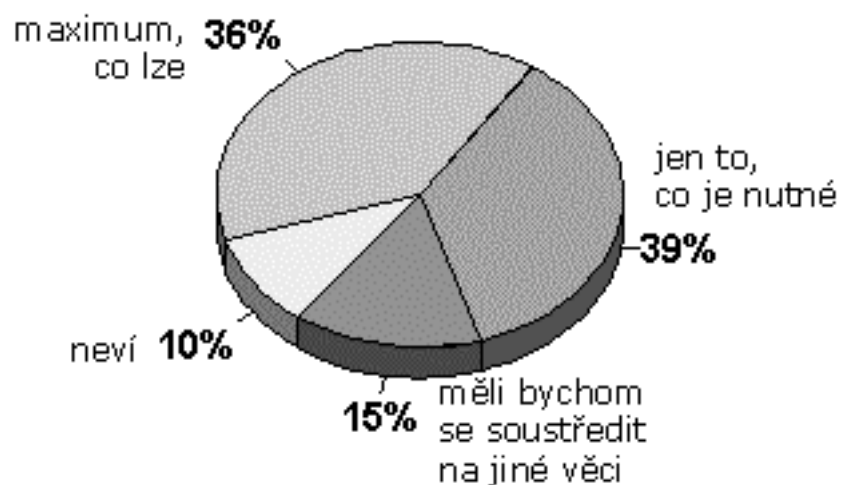
PROBLEMATICKÉ SOUVISLOSTI ČLENSTVÍ

údaje v %

Gabal A & C

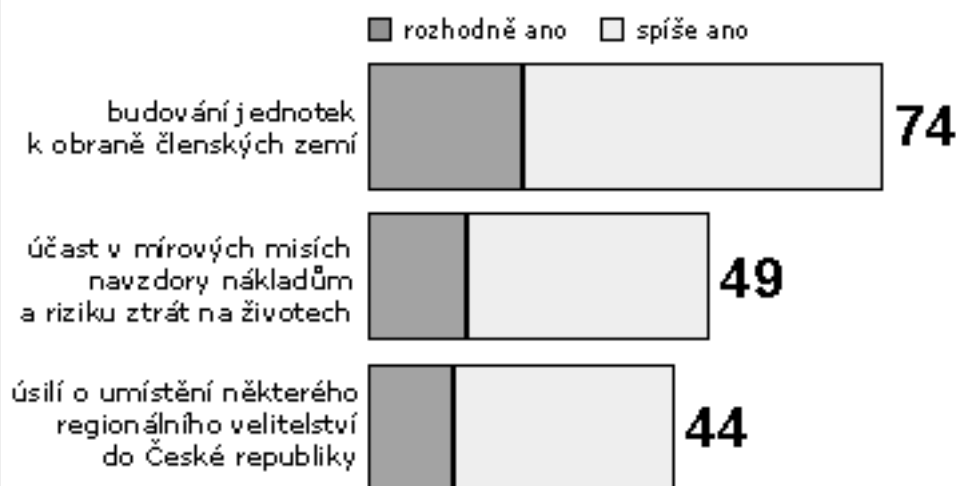
JAKOU MÍRU AKTIVITY BYCHOM MĚLI V NATO VYVÍJET ?

Gabal A & C

JAKÉ AKTIVITY BY MĚLA ČR VYVÍJET V RÁMCI NATO ?

údaje v %

Gabal A & C

S JAKÝM DRUHEM ZAPOJENÍ DO OPERACÍ NATO SOUHLASÍTE ?

údaje v %

■ rozhodně souhlasím □ spíše souhlasím

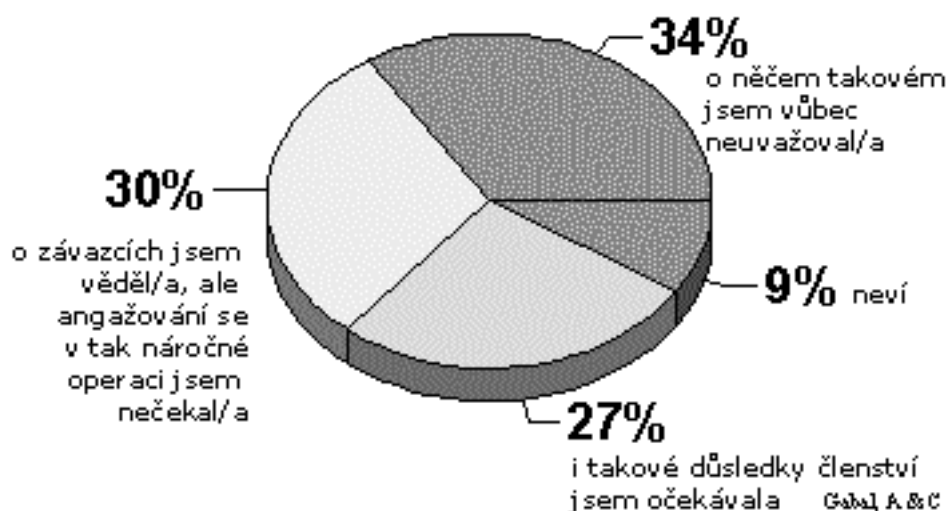

Gabal A & C

Nízkou míru identifikace s členstvím provází i nízká schopnost unést zátěž spoluodpovědnosti za kolektivní akce.

Gabal A & C

OČEKÁVALI A JSTE I TAKOVÉ DŮSLEDKY ČLENSTVÍ, JAKO BYLO BOMBARDOVÁNÍ JUGOSLÁVIE ?

NATO: NOVÉ NEBO STARÉ

⇒ Percepci NATO provází kontraverze o jeho poslání:

„NATO má být garantem mezinárodní bezpečnosti“ (80%)
Sporný je způsob naplnění této mise:

- zasahovat mimo své území (62%)
- soustředit se pouze na evropskou bezpečnost (53%)
- soustředit se pouze na obranu svých členů (62%)

Pro zastánce „out of area operations“
se NATO plně přizpůsobilo novým podmínkám. (33%)

Pro odpůrce se přizpůsobilo jen z části
a kopíruje staré vzory. (39%)

MY A SPOJENCI

Zásluha o rozšíření:

- ⇒ Rozšíření je chápáno více jako dílo vůle spojenců a méně jako výsledek úsilí kandidátů.

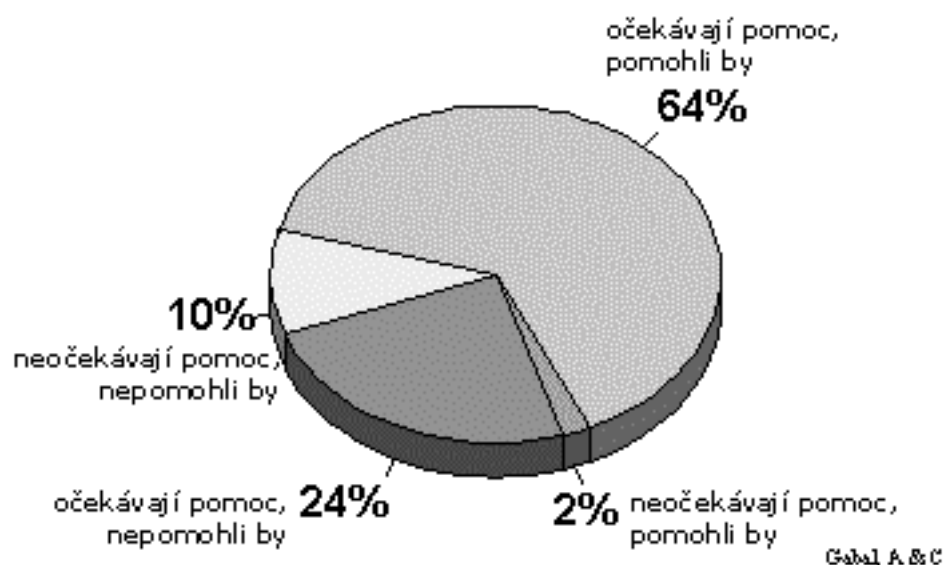
Gabal A & C

NECÍTÍME SE BÝT ČERNÝMI PASAŽÉRY

- ⇒ Převládá důvěra v pomoc od spojenců v nouzi (83%)
- ⇒ S důvěrou spojencům souvisí naše ochota pomoci, byť je nižší (60%)

Gabal A & C

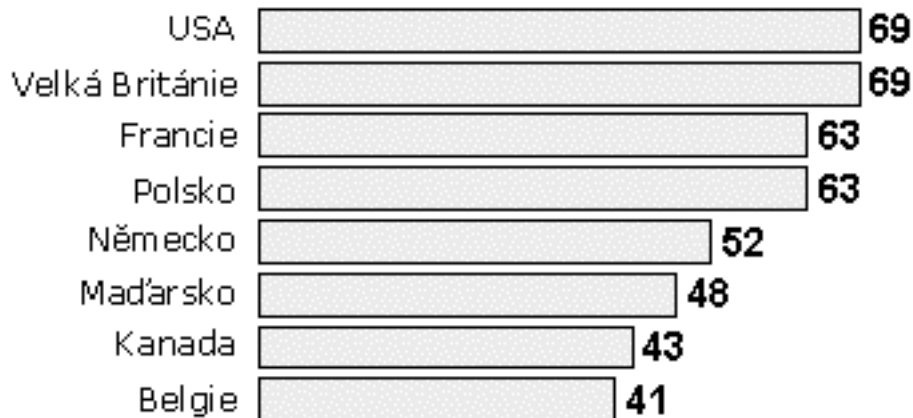
**OČEKÁVÁTE POMOC SPOJENCŮ V NOUZI ?
BYLI BYSTE OCHOTNI POSKYTNOUT POMOC ?**

**Ochota pomoci a naděje v pomoc
jsou nejsilnější u zastánců
maximální aktivity ČR v NATO
a maximální kolektivní aktivity NATO
v „out of area operations.“**

NA KOHO SPOLÉHÁME V NOUZI NEJVÍC ?

postupně od nejvyšších, v %

Gabal A & C

DALŠÍ ROZŠÍŘENÍ NATO

⇒ Většina lidí rozšíření podporuje (64%),
ale jen 16% rozhodně

⇒ 21% je proti rozšíření

⇒ 15% nerozhodnutých

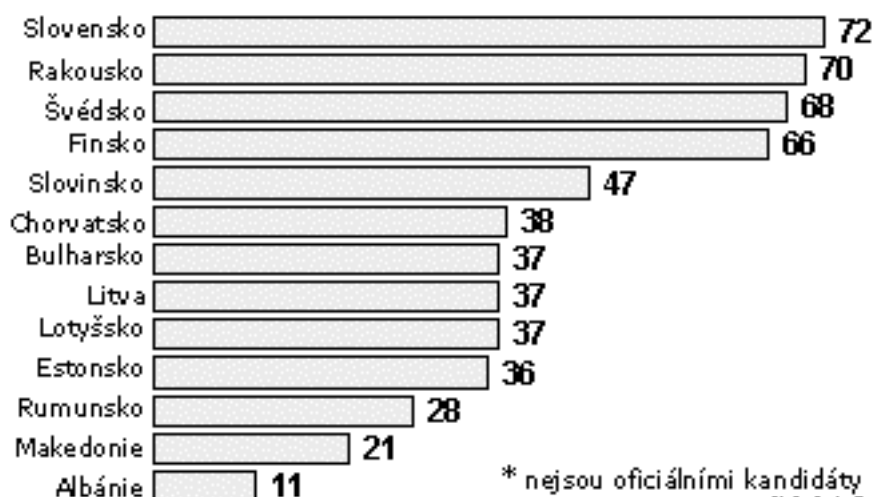
⇒ Značná diference v hodnocení zemí

Gabal A & C

KTERÉ ZEMĚ JSOU VHODNÝMI KANDIDÁTY NA ROZŠÍŘENÍ NATO ?

v % souhlasu

* nejsou oficiálními kandidáty
Gabal A & C

ZÁVĚRY

- ⇒ Česká populace oceňuje a podporuje bezpečnost, kterou poskytuje členství v NATO
- ⇒ 2/3 chápou, že smysluplné členství vyžaduje výkonnou armádu, plně integrovanou do kolektivní obrany NATO
  - veřejnost vnímá nedostatky armády a je připravena podpořit zásadní vojenskou reformu
  - 1/5 mužů cítí osobní zodpovědnost za ozbrojenou obranu země
- ⇒ Členství v NATO má silnou podporu, nicméně obsah členství v plném rozsahu zatím není akceptován
  - nízká je ochota přijmout odpovědnost za kolektivní akce
- ⇒ 80% občanů pociťuje, že veřejnost neměla dostatečný vliv na rozhodování o naší bezpečnosti a vstupu do NATO
- ⇒ Garantovaná pomoc i závazky podle článku 5 Washingtonské smlouvy jsou široce sdíleny
- ⇒ 64% podporuje další rozšíření NATO

Gabal A & C